

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Мирослав Білецький, Ірина Ванда, Любов Котик

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОХОДЖЕННЯ
ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНОГО РОЗДІЛУ
НАВЧАЛЬНОЇ КОМПЛЕКСНОЇ
ФІЗИКО-ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНОЇ ПРАКТИКИ
СТУДЕНТІВ ГЕОГРАФІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ**

Навчальний посібник

Львів
Львівський національний університет
імені Івана Франка
2015

УДК 911.3:33(477)(076.5)
ББК У049(4Ук)я73–1
Б 611

Рецензенти:

- Заставецька О. В.* - д-р геогр. наук, професор (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
- Скабара Р. М.* - к-т геогр. наук, доцент (Львівський державний університет фізичної культури)

Науковий редактор д-р геогр. наук, професор *О. І. Шаблій*
(Львівський національний університет імені Івана Франка)

*Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(Протокол № 5 від 12 червня 2013 р.)*

Б 611 **Білецький М. І.** Методичні рекомендації до проходження економіко-географічного розділу навчальної комплексної фізико-економіко-географічної практики студентів географічного факультету: навч. посібник / М. І. Білецький, І. В. Ванда, Л. І. Котик. — Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015.— 64 с.

Навчальний посібник містить програму, рекомендовану літературу, систему оцінювання знань студентів, завдання й тематику навчальної практики, методичні вказівки до виконання завдань практики та оформлення звіту практики.

Для студентів географічних факультетів вищих навчальних закладів.

УДК 911.3:33(477)(076.5)
ББК У049(4Ук)я73–1

© Білецький М. І., Ванда І. В., Котик Л. І., 2015
© Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	4
I. Організаційні засади проведення практики	5
1.1. Мета та завдання практики	6
1.2. Програма практики	7
1.3. Критерії оцінювання	9
II. Методичні вказівки до виконання завдань практики	10
2.1. Дослідження передумов розвитку АРЛ	11
2.2. Дослідження точкових суспільно-географічних об'єктів	13
2.3. Дослідження лінійних суспільно-географічних об'єктів	28
2.4. Дослідження ареальних суспільно-географічних об'єктів	30
2.5. Дослідження проблем і перспектив розвитку АРЛ	41
III. Список літературних джерел	47
3.1. Літературні джерела з тематики суспільно- географічних досліджень	48
3.2. Літературні джерела з проблематики львовознавства ..	49
3.3. Картографічні джерела	51
3.4. Інформаційні ресурси	52
IV. Методичні вказівки до оформлення звіту практики ...	53
Додатки	58

Передмова

Навчальна комплексна фізико-економіко-географічна практика студентів географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка триває впродовж I та II року навчання та охоплює десять розділів. Одним з них є економіко-географічний розділ, який триває чотири дні та проходить на території м. Львова.

Розділ характеризується цілісністю, системністю та конструктивністю. Він базується на засвоєнні студентами теоретичних знань та отриманні ними первинного досвіду наукових досліджень у руслі курсів суспільно-географічного спрямування I та II року навчання студентів: «Основи суспільної географії», «Історія географії», «Техніко-економічні основи виробництва», «Соціальна географія», «Територіально-виробничі комплекси».

Головна мета розділу: набуття студентами практичних навиків суспільно-географічного дослідження локальних територій — адміністративних районів м. Львова (АРЛ).

Практика проходить у руслі дослідження студентам геопросторових особливостей трьох типів об'єктів суспільно-географічного вивчення: точкових (ринок, сакральні споруди), лінійних (головні транспортні магістралі), ареальних (сегменти сфери послуг, ринкової сфери, тощо).

Програмою практики передбачені навчальні екскурсії на ключові соціальні, ринкові, промислові об'єкти на території АРЛ.

За результатами практики студенти виконують загальний звіт, який містить як самостійні аналітичні записки студентів за результатами індивідуальної роботи так і розробки (картосхеми, SWOT-аналіз території), які є результатом спільної колективної роботи студентів.

I. Організаційні засади проведення практики

- LEARN ✓
- STUDY ✓
- PRACTICE ✓
- TRAINING ✓
- WORK ✓

1.1. Мета та завдання практики

Мета економіко-географічного розділу комплексної навчальної фізико-економіко-географічної практики студентів напряму підготовки 6.040104 «Географія» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»:

➤ закріпити і поглибити теоретичні знання з суспільно-географічних дисциплін: «Основи суспільної географії», «Історія географії», «Техніко-економічні основи виробництва», «Соціальна географія», «Територіально-виробничі комплекси»;

➤ ознайомити студентів з особливостями геопросторової організації суспільно-географічного комплексу у межах локальної території дослідження (адміністративного району м. Львова);

➤ набути практичні навички суспільно-географічного дослідження локальної території (адміністративного району великого міста), окремого промислового підприємства, об'єкта логістичної, ринкової та соціальної інфраструктури;

➤ оволодіти методикою польових суспільно-географічних досліджень та камерального опрацювання зібраного матеріалу;

➤ здобути навички відображення результатів дослідження у формі письмового звіту, графічних і картографічних моделей.

У результаті проходження практики студентові необхідно знати:

➤ головні принципи і методи організації польових суспільно-географічних досліджень складної демо-соціо-економіко-еколого-географічної системи міста, його окремих адміністративних районів;

➤ чинники та проблеми становлення й розвитку сучасної функціонально-компонентної та функціонально-територіальної структури міста;

➤ особливості геопросторової організації господарства одного з адміністративних районів м. Львова;

➤ тенденції формування та територіальної локалізації новітніх форм поєднання підприємств у просторі м. Львова;

➤ зміни територіальної організації господарства м. Львова у результаті реалізації Генерального плану розвитку міста до 2030 р.;

➤ проблеми та перспективи функціонування окремих адміністративних районів м. Львова;

вміти:

- обирати результативні, економічні, об'єктивні методи польових та камеральних суспільно-географічних досліджень;
 - укладати програму та план суспільно-географічного дослідження;
 - працювати з статистичними щорічниками, аналітичними записками, літературними та картографічними матеріалами за тематикою дослідження;
 - проводити суспільно-географічне дослідження методом анкетування;
 - аналізувати особливості функціонування точкових суспільно-географічних об'єктів (ринок, заклади релігійної сфери);
 - виконувати суспільно-географічне дослідження лінійних об'єктів;
 - укладати та аналізувати суспільно-географічний профіль вулиці адміністративного району м. Львова;
 - укладати картосхеми функціонально-територіального зонування адміністративного району м. Львова;
 - аналізувати проблеми та перспективи розвитку адміністративного району м. Львова за їхньою важливістю та пріоритетністю;
- володіти навиками:
- планування та здійснення суспільно-географічного досліджень локальної території у розрізі точкових, лінійних та ареальних об'єктів у польових і камеральних умовах;
 - збору первинної інформації для суспільно-географічного дослідження;
 - узагальнення зібраної суспільно-географічної інформації;
 - проведення анкетування на задану тему;
 - побудови суспільно-географічного профілю вулиці для вивчення адміністративного району міста;
 - укладання картосхеми функціонально-територіального зонування локальної території;
 - виокремлення проблем та перспектив розвитку території дослідження.

1.2. Програма практики

Економіко-географічний розділ навчальної комплексної практики студентів географічного факультету триває чотири дні.

Два перші дні передбачають проведення польових досліджень — вихід на місцевість, два наступні — роботу в камеральних умовах на базі зібраної первинної суспільно-географічної інформації про функціонування точкових, лінійних та ареальних об'єктів.

Коротка програма практики:

1-й день. Знайомство з студентами, коротка настановча лекція щодо мети та завдання практики, техніки безпеки у міському середовищі. Ознайомлення з загальним об'єктом дослідження — м. Львовом та його окремими адміністративними районами. Ознайомлення студентів з статистичними, картографічними, літературними матеріалами про функціонування адміністративних районів міста. Розподіл конкретних завдань дослідження у межах практики (точкові, лінійні, ареальні об'єкти). Ознайомча екскурсія. Відвідини ключових об'єктів соціальної, ринкової, виробничої сфери адміністративного району. Польове дослідження точкових суспільно-географічних об'єктів.

2-й день. Польове дослідження лінійних та ареальних суспільно-географічних об'єктів. Первинне узагальнення зібраного статистичного, аналітичного матеріалу. Виконання першого варіанту суспільно-географічного профілю лінійного об'єкта та укладання картосхеми досліджуваного ареального об'єкта. Коригування результатів дослідження. Повторний вихід на територію дослідження з метою уточнення зібраних вихідних даних.

3-й день. Камеральні роботи. Виконання кінцевого варіанту суспільно-географічного профілю вулиць, укладання картосхем дослідження ареальних об'єктів, підсумкової синтетичної картосхеми «Функціонально-територіальне зонування адміністративного району м. Львова». Написання пояснювальних записок.

4-й день. Завершальне оформлення звіту (текстова частина, картосхеми, таблиці, фотографії, тощо). Захист звіту.

1.3. Критерії оцінювання

Оцінювання видів робіт студентів на економіко-географічному розділі навчальної комплексної практики

Вид робіт	Максимальна кількість балів	
	у 100 бальній системі	у 10 бальній системі
Суспільно-географічна характеристика точкового об'єкта: збір первинної інформації виконання пояснювальної записки	10 10	1 1
Суспільно-географічна характеристика лінійного об'єкта: виконання профілю вулиці виконання пояснювальної записки	10 10	1 1
Суспільно-географічна характеристика ареального об'єкта: збір первинної інформації виконання картосхеми виконання пояснювальної записки	10 10 10	1 1 1
Захист звіту	20	2
Загальне оформлення звіту	10	1
Всього	100	10

Варто пам'ятати:

➤ Особиста присутність студента на практиці упродовж усіх її днів — обов'язкова.

➤ Упродовж практики кожен студент індивідуально заповнює щоденник практики, де фіксує робочі записи, виконує картографічні зарисовки і т.д. Щоденник здають керівнику практики в день її захисту (щоденник зберігається на кафедрі, термін зберігання — три роки).

➤ Протягом практики студент зобов'язаний виконати на належному рівні конкретні завдання дослідження, які є частиною загального звіту з практики академічної групи.

➤ Загальний звіт з практики формується в останній день практики. Він повинен мати титульний листок, зміст та наскрізну нумерацію. Загальний звіт повинен бути підшитий (біндер, папка скорозшивач, тощо). Звіт здається керівнику практики, на його основі відбувається захист практики. Звіт зберігається на кафедрі (термін зберігання — п'ять років).

II. Методичні вказівки до виконання завдань практики

2.1. Дослідження передумов розвитку АРЛ

Коротка характеристика адміністративного району м. Львова як загального об'єкту дослідження

- Коротка інформація про конкретний адміністративний район міста Львова (АРЛ): час та причини виникнення, площа, населення, склад району;
- Територія дослідження (площа, форма, компактність, доступність до адміністративного центру);
- Місце у суспільно-географічній системі міста Львова.

Географічне положення

Суспільно-географічне положення розглядати на двох просторових рівнях: мікроположення (в межах Львова) та мезоположення (в межах Львівської області), включаючи:

- транспортно-географічне (щодо транспортних магістралей, транспортних центрів та вузлів);
- економіко-географічне (щодо економічних центрів, економічних міждержавних організацій, ринків товарів, послуг, праці, фінансів, інформації);
- соціокультурно-географічне (щодо цивілізацій, культур);
- політико-географічне (щодо кордонів, держав, міжнародних політичних організацій).

Природно-географічне положення (щодо природно-географічних одиниць).

Демографічні передумови

- Таблиця динаміки чисельності населення АРЛ, міста Львова за 2000 – 2014 рр. Текстова частина повинна містити порівняльний аналіз показників у динаміці;
- Таблиця динаміки абсолютних показників народжуваності, смертності та природного приросту населення АРЛ. Письмове пояснення таблиці;
- Стативно-вікова піраміда населення АРЛ, її характеристика;
- Таблиця національного складу населення АРЛ та міста Львова за даними перепису 2001 р.;
- Міграція населення АРЛ;
- Зайнятість населення АРЛ;
- Розселення мешканців АРЛ;
- Якість життя мешканців АРЛ.

Природно-географічні передумови

Природні ресурси: наявність та оцінка впливу на сучасний розвиток адміністративного району міста за складовими:

➤ земельні ресурси (не ґрунтові!!!), включно з оглядом вартості землі;

➤ водні;

➤ рослинні.

Природні умови — рельєф, геологічна будова, клімат (зокрема, мікроклімат).

Вказати приклади сприятливого чи ускладнюючого впливу природних умов для сучасного розвитку АРЛ.

Історико-географічні передумови

Огляд розвитку території АРЛ за історичними віхами формування:

а) княжа доба;

б) II пол. XIV ст. — XVII ст.;

в) XVIII – I пол. —IX ст.;

г) II пол. XIX — I пол. XX ст.;

д) II пол. XX ст.

При характеристиці кожного періоду звернути увагу на наступні аспекти:

➤ тип забудови; визначні будівлі, що збереглися до сьогодні;

➤ тогочасне планування та функціональна спеціалізація окремих ділянок;

➤ динаміка та склад (зокрема, національний) людності;

➤ визначальні чинники формування суспільно-географічного простору.

Картосхема освоєння простору АРЛ за історичними віхами.

Фотографії історично-значущих споруд АРЛ (із зафіксованою присутністю дослідницької групи);

Перелік найважливіших дат у історії освоєння простору АРЛ.

2.2. Дослідження точкових суспільно-географічних об'єктів

2.2.1. Бланк дослідження продуктового ринку

БЛАНК ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОДУКТОВОГО РИНКУ МІСТА

I. Паспортні дані об'єкта

- 1.1. Повна назва _____
- 1.2. Адреса розташування _____
- 1.3. Площа _____
- 1.4. Час виникнення (створення, реорганізації) _____
- 1.5. Форма власності _____
- 1.6. Графік роботи _____

II. Географічне положення

- 2.1. Відстань до встановлених зупинок транспорту:
у напрямку від центру міста – ___ м; у напрямку до центру міста – ___ м.
- 2.2. Наявність кінцевої зупинки транспорту:
а) так, на відстані ___ м зупинка (*виду транспорту*) _____ № _____; б) ні.
- 2.3. Кількість прохідних маршрутів транспорту та їх номери:
автобусних – ___ маршрутів №№ _____;
тролейбусних – ___ маршрутів №№ _____;
трамвайних – ___ маршрутів №№ _____.
- 2.4. Наявність паркувальної площадки поруч: а) так; б) ні; в) інше (*вказати*) _____.
- 2.5. Наявність автостоянки: а) так, кількість місць _____; б) ні.
- 2.6. Відстань до житлових будинків:
у напрямку від центру міста – _____ м;
у напрямку до центру міста – _____ м;
вглиб мікрорайону – _____ м.
- 2.7. Наявність і відстань до соціальних або господарських установ, закладів, організацій (школи, навчальні заклади):
а) _____;
(*назва*) – (*відстань, у м*)
б) _____; (*і т. д.*)
- 2.8. Наявність і відстань до супермаркетів, крамниць
а) _____;
(*назва*) – (*відстань, у м*)
б) _____; (*і т. д.*)

III. Загальна інфраструктура

- 3.1. Наявність даху (накриття): а) так; б) ні.
3.2. Покриття доріжок: а) асфальтове; б) плитка бетонна; в) інше _____.
3.3. Наявність об'єктів громадського харчування: а) так, _____ одиниць; б) ні.
3.4. Наявність смітників: а) так; б) ні.
3.5. Наявність громадського туалету: а) так; б) ні.

IV. Торгівельна інфраструктура

- 4.1. Кількість робочих місць – _____ одиниць.
4.2. Торгівельні місця представлені:
а) павільйони (магазинчики); б) лотки металеві;
в) палатки; г) столи для торгівлі;
д) місця не облаштовано; е) інше (*вказати*) .
4.3. Кількість торговельних місць, обладнаних холодильним обладнанням для продажу:
а) охолоджених напоїв _____; б) замороженої продукції ____;
в) молочної продукції _____; г) м'ясних виробів _____.
4.4. Форма збору оплати за торговельні місця:
а) готівка; б) безготівкова оплата; в) інше (*вказати*).
4.5. Періодичність збору оплати за торговельні місця:
а) щодня; б) щомісяця; в) інше (*вказати*) .
4.6. Розмір одноразової оплати: _____ грн.
4.7. Наявність стихійної торгівлі: а) так, кількість точок _____; б) ні.

V. Торговельні товари

- 5.1. Структура представленого асортименту продукції:
імпортна _____%;
вітчизняна великих підприємств _____%;
вітчизняна малих підприємств _____%;
особистих селянських господарств _____%.

5.2. Рівень цін на окремі види продукції :

Вид продукції	Ціна за одиницю, грн		
	максимальна	мінімальна	середня
Батон, 1 шт			
Молоко, 1 л			
Цукор, 1 кг			
Гречка, 1 кг			
Олія соняшникова, 1 л			
Консерва рибна			
Кава мелена, 100 г			
Шоколад, 100 г			
Картопля, 1 кг			
Капуста, 1 кг			
Свинина, 1 кг			
Сало, 1 кг			
Яйця ,1 шт			

5.3. Попит на окремі групи товарів:

Група товарів	Рівень попиту		
	високий	середній	низький
Хлібобулочні вироби			
М'ясна продукція			
Молочні товари			
Свіжі овочі			
Фрукти			
Кондитерські вироби			
Напівфабрикати			
Алкогольні напої			

5.4. Конкуренція між однотиповою продукцією (групою товарів):

Група товарів	Рівень конкуренції		
	високий	середній	низький
Хлібобулочні вироби			
М'ясна продукція			
Молочні товари			
Свіжі овочі			
Фрукти			
Кондитерські вироби			
Напівфабрикати			
Алкогольні напої			

VI. Соціальний портрет продавців

- 6.1. Структура продавців: виробники продукції ____%; наймани працівники ____%,
посередники _____%; інше (вказати) _____.
- 6.2. Вік: а) до 30 років ____%; б) 30 – 50 років ____%;
в) старше 50 років ____%.
- 6.3. Стать: а) чоловіки ____%; б) жінки ____%.
- 6.4. Мова спілкування: а) українська ____%; б) російська ____%,
в) інша (вказати) _____, ____%.
- 6.5. Якість обслуговування: а) висока ____%; б) середня ____%;
в) низька ____%.
- 6.6. Емоційна складова обслуговування клієнтів – _____.
- 6.7. Інші зауваження (акуратність, зовнішній вигляд, конфлікти тощо) _____.

VII. Соціальний портрет покупців

- 7.1. Середня кількість покупців біля одного торгового місця – ____ осіб.
- 7.2. Вік: а) до 30 років ____%; б) 30 – 50 років ____%;
в) старше 50 років ____%.
- 7.3. Стать: а) чоловіки ____%; б) жінки ____%.
- 7.4. Мова спілкування: а) українська ____%; б) російська ____%.
- 7.5. Інші зауваження (акуратність, зовнішній вигляд, конфлікти тощо) _____.

VIII. Оцінка соціально-небезпечних явищ

- 8.1. Кількість точок, де проводиться продаж алкогольних виробів -
_____ одиниць,
в т. ч. слабоалкогольних напоїв – _____ одиниць.
- 8.2. Кількість точок, де проводиться продаж тютюнових виробів -
_____ одиниць,
в т. ч. продаж сигарет поштучно – _____ одиниць.
- 8.3. Кількість безпритульних – _____ осіб, жебраків – _____ осіб.

2.2.2. Пояснювальна записка до бланку дослідження продуктового ринку*

Суспільно-економічна трансформація в Україні суттєво змінила уклад життя населення, проте значення окремих галузей зберігається. Торгівля і надалі залишається складовою сфери послуг, яка здійснює купівлю-продаж товарів, поєднує процеси виробництва та споживання. Щорічне зростання товарообороту роздрібною торгівлю складає у 2000–2006 рр. близько 25%, такі ж темпи спостерігаються і в Львівській області. У регіоні функціонує понад 6 тис. закладів роздрібною торгівлю, з яких лише 34 – продуктові ринки, що забезпечують місцем праці понад 10 тис. осіб. Значення продуктової ринків останніми роками змінюється: основна перевага ринків – низька ціна продукції – вже не є визначальною. Відбувається пререрозподіл товарообігу на користь інших форм торгівлі: у 2005 р. лише 39% покупок здійснювалося на ринках, тоді як протягом 2000 р. – 52%. Проте в умовах соціологізації науки посилюється увага до з'ясування нових аспектів функціонування продуктової ринків.

Традиційно дослідження сфери торгівлі, в т. ч. і продуктової ринків, здійснюється із застосуванням статистичних методів, а також соціологічного методу аналізу документів. О. Г. Топчієв зазначає, що розгорнутий і деталізований соціально-економічний паспорт міста – базова характеристика для будь-яких обстежень і обслідувань; орієнтується на наявну статистичну та відомчу інформацію. У пропонованому для дослідників паспорті міста до сфери послуг віднесено 11 складових, сьомою за порядком є торгівля. Єдиний показник, що характеризує продуктові ринки — їхня кількість та ємність.

Комплексні суспільно-географічні характеристики міських поселень вимагають, на нашу думку розгляду кожного продовольчого ринку зокрема, з'ясування його спеціалізації, зон постачання та споживання продукції тощо. Оскільки заклади місцевої торгівлі входять до складу місто-обслуговуючої підсистеми, то зібрані дані міститимуть інформацію і про задоволення потреб населення. Таке завдання вимагає розробки

* Друкується без змін за: Ванда І. В. Суспільно-географічне дослідження продуктового ринку міста : методичні аспекти / І. В. Ванда // Здоровий спосіб життя : 36. наук. ст. / [ред. доц. Ю. М. Панишко]. — Львів, 2008. — Вип. 31. — С. 8—13.

програми дослідження. Нові наукові підходами до розуміння людини та суспільства модифікують і методичні аспекти досліджень, в т. ч. і торгівлі. Людину у суспільній географії тепер дуже часто трактують з допомогою поняття життєдіяльності: трудової, споживчої, соціоприродної, відтворювальної та екстичної. Діяльність людини розглядається у наступних поняттях та термінах: комплекси життєдіяльності, поведінка людини та груп людей, інфраструктура для реалізації діяльності, територіальні системи життєдіяльності.

У застосування до продуктових ринків життєдіяльність виражається у різноманітних аспектах задоволення потреб: базових потреб міських жителів у продуктах харчування, а сільських – у засобах для існування; певний ступінь потреб (наприклад, купувати екологічно чисті продукти, вирощені у особистих селянських господарствах регіону, купувати місцеву продукцію, підтримка місцевого економічного розвитку розвиток тощо); потреби у спілкування, підтримці соціальних зв'язків між продавцями та споживачами; жителями міст та сільської місцевості.

Зважаючи на викладені вище міркування, у бланк дослідження продовольчого ринку винесено кілька блоків питань: географічне положення, загальна та торгівельна інфраструктура, торгівельні товари, соціальний портрет продавців та споживачів, а також скупчення соціально-небезпечних явищ.

Перший блок питань “Паспортні дані об'єкта” стосується формальних даних, зокрема про повну назву, адресу розташування, час виникнення (створення, реорганізації) площу, форму власності, графік роботи. Відомості, як правило, можна отримати ще до польового обстеження із електронних ресурсів інформації.

Огляд географічного положення формує другий блок запитань. Особлива увага приділяються транспортній доступності ринку, оскільки важливим є довіз продукції з сільської місцевості. Транспортне сполучення (його зручність, вартість, що впливає із виду транспорту, затрати часу) впливає на собівартість продукції, також формує зону постачання, і таким чином визначає асортимент та ціну продукції, що важливо для функціонування об'єкта. Добра доступність ринку розширює коло потенційних покупців. Для характеристики цього аспекту географічного положення пропонується з'ясувати: відстань до встановлених зупинок транспорту у різних напрямках (до та від центру міста), наявність кінцевих зупинок міського та приміського транспорту, наявність паркувальної площадки для автомобілів. Наступна складова

географічного положення стосується переважно споживачів ринку: відстань до житлових будинків та соціальних або господарських закладів, відповідно жителі та працівники яких є територіально першими споживачами продукції ринку. Конкурентами продуктивних ринків у роздрібній торгівлі є супермаркети, тому пропонується оцінити відстань до них. Як правило, вони розміщені у сусідстві. Ринки є традиційними, існуючими довгий час закладами торгівлі, мають сформовану аудиторію споживачів. Нові супермаркети при виборі локалізації часто орієнтуються на споживача і транспортну доступність.

Третій блок стосується загальної інфраструктури ринку, яка є ознакою сформованого рівня культури власників, виразом турботи про зручності для продавців та покупців. Для характеристики вихідними є дані про наявність даху (накриття), покриття та стан доріжок, об'єктів громадського харчування, смітників тощо.

Збір інформації про торговельну інфраструктуру є завданням наступного блоку. Запитання стосуються кількості робочих місць, виду торговельних місць, наявності торговельних місць, обладнаних холодильним обладнанням для продажу окремих видів продукції. Інша група питань цього блоку – щодо форми, періодичності та розміру збору оплати за торговельні місця. Відповіді на запитання очікуються кількісними, їх подальше опрацювання дозволяє оцінити функціонування ринку, оскільки збір статистичної інформації такого характеру є неможливим.

Представлена на ринку продукція характеризується у блоці “Торговельні товари”. Звернута увага на структуру представленого асортименту продукції (імпортна, вітчизняна великих та малих підприємств, особистих селянських господарств). Пропонується оцінити рівень цін на окремі види продукції (наведено товари щоденного чи періодичного вжитку, щодо інші види товарів є можливість продовжити таблицю, зважаючи на сезонність та спеціалізацію ринку). Розкид цін на окремі товари (різниця між максимальною та мінімальною ціною), рівень середніх цін уможлиблюють визначення цінової політики на ринку, орієнтацію на певну групу споживачів, а також характеризують певну економічну стратегію продавців: продати швидше і більшу кількість продукції за нижчу ціну, чи витратити більше часу, але мати більший прибуток на одиниці товару. Заповнення таблиць щодо попиту на окремі групи товарів та конкуренції пропозиції між однотиповою продукцією (висока, середня, низька) дає інформацію для висновків про спеціалізацію ринку, задоволення потреби населення.

Шостий та сьомий блоки “Соціальний портрет продавців” та “Соціальний портрет покупців” містять частково аналогічні запитання, і мають на меті кількісно оцінити представлених на ринку людей: вік, стать, мова спілкування, зауваження щодо акуратності, зовнішнього вигляду, конфліктні ситуації. Соціальний портрет продавців характеризується також типом зайнятості (продавець-виробник, найманий працівник, посередник (перекупник), та якістю обслуговування. Суб’єктивно студенти оцінюють емоційну складову торгівельної діяльності (зважаючи на доброзичливу чи недоброзичливу поведінку продавців та покупців ринку).

Остання група запитань присвячена оцінці соціально-небезпечних явищ. Сьогодні ринки, вокзали, інші об’єкти великого скупчення людей є точками притягання як представників соціально вразливих (неадаптованих, маргінальних) прошарків населення (безпритульні, жебраки тощо), так і закладів, що пропагують шкідливі звички, руйнують індивідуальне та суспільне здоров’я (продаж тютюнових виробів, особливо продаж сигарет поштучно, ігрові автомати, особливо вуличні, і т. п.).

Інформація, зібрана шляхом заповнення бланку дослідження продуктового ринку, є вихідною для подальшої характеристики із застосуванням описового методу. Зважаючи на підбір запитань, є можливість використовувати діяльний підхід до людини та функціональний – до характеристики об’єкта. Також проведення спостереження водночас із заповненням бланку дослідження розширює можливі напрямки трактування отриманих даних, зокрема використання соціокультурного підходу. З погляду культурної географії (школа В. Зелінського у американській географії) продуктові ринки слід розглядати як осередки збереження традиційного способу харчування через продаж інгредієнтів для їх приготування, а також як пункти проникнення способу життя, зокрема харчування, інших культур. З економічної точки зору існує взаємозв’язок між попитом та пропозицією. Продуктовий ринок є відповіддю на попит, і не має організованих шляхів його формування. Водночас продаж окремих товарів (наприклад, продаж спецій та напівфабрикатів корейської кухні на продуктових ринках міста Львова) є шляхом популяризації, запорукою відвідання закладів громадського харчування певної культури, що при приємному емоційно-чуттєвому настрої внаслідок відвідин формує попит на дані товари.

2.2.3. Бланк дослідження об'єкта сакральної сфери

БЛАНК ДОСЛІДЖЕННЯ САКРАЛЬНОГО ОБ'ЄКТА

I. Паспортні дані об'єкта

- 1.1. Повна назва _____
- 1.2. Адреса розташування _____
- 1.3. Конфесійна та патріархальна приналежність _____
- 1.4. Рік заснування _____
- 1.5. Рік відновлення _____
- 1.6. Дата й назва храмового свята _____
- 1.7. Ємність:
а) до 50 осіб; в) 100–500 осіб;
б) 50–100 осіб; г) 500 осіб і більше.

II. Релігійна діяльність

- 2.1. Графік богослужінь _____
 - 2.2. Частота богослужінь:
 - 2.2.1. несвяткові дні: а) 1 раз в день; б) 2 рази в день; в) інша
 - 2.2.2. святкові дні:
 - а) 1 раз в день (святкова відправа);
 - б) 2 рази в день: (святкова відправа і вечірня);
 - в) інша: _____.
 - 2.3. Спеціалізація богослужінь:
 - 2.3.1. наявність богослужінь для дітей: а) так; б) ні.
 - 2.3.2. наявність богослужінь за всякі прошення: а) так; б) ні.
 - 2.3.3. наявність богослужінь за здоров'я: а) так; б) ні.
 - 2.3.4. наявність богослужінь за померлих: а) так; б) ні.
 - 2.3.5. інші богослужіння (*вказати*): _____.
 - 2.4. Паломництво:
 - 2.4.1. організація паломницьких виїздів для релігійної громади: а) так; б) ні.
 - 2.4.2. ініціатор виїздів:
 - а) настоятель громади;
 - б) активні члени громади;
 - в) зовнішні комерційні структури;
 - г) інший варіант (*вказати*): _____.
 - 2.4.3. частота здійснення виїздів:
 - а) 1 раз в рік; б) 2 рази в рік; в) інша: _____.
 - 2.4.4. напрямки паломництва (*вказати*): _____
-

III. Релігійна громада

3.1. Територіальне зосередження релігійної громади _____

3.2. Демографічна характеристика громади:

3.2.1. середня кількість осіб, які відвідують недільні та святкові богослужіння:

- а) до 50 осіб; в) 100–500 осіб;
б) 50–100 осіб; г) 500 осіб і більше.

3.2.2. середня кількість осіб, які відвідують щоденні богослужіння:

- а) до 50 осіб; в) 100–500 осіб;
б) 50–100 осіб; г) 500 осіб і більше.

3.2.3. розподіл громади за віком:

- 0–12 рр. – _____%; 25–60 рр. – _____%;
13–25 рр. – _____%; 60 р. і старші – _____%.

3.2.4. розподіл громади за статтю

- жінки – _____%; чоловіки - _____%.

3.3. Рівень забезпечення прихожан :

- низький – _____%; середній - _____%; високий – _____%.

3.4. Жебраки:

3.4.1. наявність: а) так; б) ні.

3.4.2. кількість: _____ осіб.

3.4.3. розподіл: жінки - __ осіб; чоловіки - __ осіб, діти - ____.

3.4.2. національна приналежність : _____

IV. Релігійні служителі

4.1. Загальна кількість релігійних служителів при сакральному об'єкті: _____ осіб.

4.2. Настоятель:

4.2.1. церковне ім'я: _____.

4.2.2. вік: _____ років.

4.3. Інші священники:

4.3.1. загальна кількість: _____ осіб.

4.3.2. середній вік: _____ років.

4.3.3. освіта (*вказати профіль освіти, рік та місце її отримання*): _____

4.4. Дяк:

4.4.1. загальна кількість: _____ осіб.

4.4.2. стать: _____.

4.4.2. середній вік: _____ років.

4.4.3. освіта (*вказати профіль освіти, рік та місце її отримання*): _____

4.5. Хор:

4.3.1. загальна кількість: _____ осіб.

4.3.2. переважаюча стать: _____.

4.3.2. середній вік: _____ років.

4.3.3. наявність профільної освіти: _____.

V. Інфраструктура сакрального об'єкту

5.1. Наявність дзвіниці: а) так; б) ні.

5.2. Наявність акустичної системи/органу: а) так; б) ні.

5.3. Наявність паркової зони: а) так; б) ні.

5.4. Наявність спеціалізованого приміщення релігійної школи:
а) так; б) ні.

5.5. Наявність релігійної бібліотеки: а) так; б) ні.

5.6. Наявність церковного автотранспорту: а) так; б) ні.

5.7. Наявність церковної їдальні: а) так; б) ні.

5.8. Наявність житлових приміщень для настоятеля: а) так; б) ні.

5.9. Наявність житлових приміщень для паломників : а) так; б) ні.

Емоційні відчуття та суб'єктивні враження після відвідин сакрального об'єкту: _____

2.2.4. Пояснювальна записка до бланку дослідження сакрального об'єкта *

Серед багатоманіття об'єктів соціальної інфраструктури, які забезпечують повноцінне функціонування суспільства, опосередковано впливають на формування його здоров'я та прямо характеризують духовний стан розвитку громади є сакральні об'єкти. Проблематичність вивчення їх ролі в суспільстві зумовлена обмеженістю інформації, яка доступна для аналізу процесу функціонування сакральних об'єктів. В більшості така інформація обмежується відомостями про назву та місце розташування сакрального об'єкта, час його спорудження та доповнюється загальними статистичними даними про чисельність сакральних об'єктів (загальна, за релігійною приналежністю, конфесійним спрямуванням) на території дослідження. В той же час осторонь залишається інформація, яка ілюструє процес функціонування релігійної громади, що гуртується навколо конкретного сакрального об'єкта, а також показує вагу того чи іншого сакрального об'єкта в духовному житті суспільства. Заповнити дану інформаційну прогалину можна за рахунок використання новітніх методів дослідження об'єктів інфраструктури одним з яких є метод анкетування.

Анкетування, як науковий метод дослідження залучений в суспільні дисципліни з соціології й на сьогодні розглядається як один з основних методів опитування. Його суть полягає в отриманні первинної соціологічної інформації шляхом поставки в письмовій формі питань до окремої людини чи більш-менш широкої групи людей та отримання відповідей на поставлені запитання від них. Застосування даного методу дає змогу залишаючи особу респондента (особа яка бере участь в соціологічному опитуванні) інкогніто отримати інформацію про сакральні об'єкти, їх ультраструктуру та спосіб життя релігійної громади, яка навколо них формується.

На сьогодні, нами розроблений “Бланк дослідження сакрального об'єкта”, що містить п'ять блоків запитань, які, по

* Друкується без змін за: Котик Л. І. Використання методу анкетування в процесі дослідження сакральних об'єктів / Л. І. Котик // Здоровий спосіб життя : Зб. наук. ст. / [ред. доц. Ю.М. Панишко]. — Вип. 27. — Львів : Гол. упр. статист. у Львів. обл., 2008. — С. 33—38.

можливості, комплексно охоплюють всі складові функціонування релігійної громади та безпосередні, соціальновагомі, характеристики сакрального об'єкта. Зокрема опитувальник містить наступні блоки запитань, згруповані за такими тематиками: “Паспортні дані об'єкта”, “Релігійна діяльність”, “Релігійна громада”, “Релігійні служителі”, “Інфраструктура сакрального об'єкта”.

Блок “Паспортні дані об'єкта” є одним із найменших за численністю включених в нього запитань. З нього розпочинається анкета й він містить запитання, відповіді на які репрезентують офіційну інформацію про сакральний об'єкт, зокрема це відомості про його повну офіційну назву, адресу розташування, конфесійну та патріархальну приналежність, рік заснування тощо. Всі вище перелічені дані можна отримати й поза способом анкетування, звернувшись до статистичного управління. Винятком в цьому ракурсі є інформація, що отримується в процесі відповідей на запитання про рік відновлення об'єкта, якщо таке явище мало місце та про дату й назву храмового свята й ємкість сакрального об'єкта. Власне остання є вагомою для визначення ролі досліджуваного об'єкта в релігійному житті громади, бо якщо людність громади велика, а ємкість сакрального об'єкта мала, то це є свідченням або непоширеності даного релігійного вчення в руслі конкретної спільноти, або результатом насичення території проживання спільноти об'єктами сакральної інфраструктури, або, що найгірше, атеїстичною спрямованістю громади.

Запитання про релігійну діяльність утворюють другий однойменний блок анкети. Відповіді на них несуть інформацію про частоту та направленість богослужінь, паломницьку діяльність та функціонування релігійної школи при сакральному об'єкті, розкривають особливості місіонерської діяльності, специфіку релігійно-просвітницьких курсів, тонкощі співпраці з навчальними закладами та іншими управлінсько-релігійно-освітніми структурами на території дослідження. В цьому блоці наявні як закриті так і відкриті запитання, які передбачають подання респондентами власної точки зору з досліджуваної проблематики. Даний блок запитань особливо важливий для дослідження рис функціонування сакрального об'єкта в просторово-часових координатах та визначення його ролі в забезпеченні релігійних потреб громади.

Третій блок запитань під назвою “Релігійна громада” націлений

на отримання інформації про демографічну характеристику спільноти потреби якої забезпечує конкретний сакральний об'єкт. Важливість даного блоку обумовлена тим, що він містить інформацію отримання якої можливе лише шляхом анкетування. Зокрема, це інформація про територіальне зосередження громади, її демографічні характеристики (чисельність громади, середній вік прихожан, переважаюча стать, вікова структуризація прихожан тощо), рівень матеріального забезпечення прихожан. Нестандартним підходом є включення в цей блок запитань із проблематики соціальних негараздів, а саме запитань про наявність церковних прохачів — особливого прошарку громади, який історично концентрується навколо сакральних об'єктів. Їхня кількість є непрямим показником ролі сакрального об'єкта в релігійному житті громади: спостерігається певна закономірність — чим кількісно більше прохачів, чим вони більш стратифіковані та між ними є більша боротьба “за місце” тим вагомішу й помітну роль відіграє сакральний об'єкт в житті громади і навпаки: менше прохачів — менша вага сакрального об'єкта.

Четвертий блок запитань присвячений дослідженню служителів сакрального об'єкту. Він іменується “Релігійні служителі” та несе соціологічні відомості про настоятеля та інших священників сакрального об'єкта, про дяка, хор тощо. Професійна орієнтація даних людей, їхня майстерність, відданість релігійному покликанню є запорукою об'єднаності релігійної громади, а значить підвищення ролі сакрального об'єкта в площині релігійного життя громади.

Завершує опитувальник п'ятий блок запитань під назвою “Інфраструктура сакрального об'єкта”. Він містить відомості про ультраструктуру досліджуваного об'єкта, як то наявність церковного автотранспорту, релігійної бібліотеки, відпочинково-паркової зони тощо.

В період наростаючої комп'ютеризації і віртуалізації суспільного життя, переорієнтації суспільства на матеріальні цінності та втраті національно-етнічних ідентичностей за рахунок процесу глобалізації особливо важливим стає дослідження функціонування сакральних об'єктів, як осередків збереження духовності суспільства. Використання в таких дослідженнях методу анкетування дає змогу переосмислити роль релігійних об'єктів в житті людей, показати їх сильні і слабкі сторони, їх вагу в житті громади та комплексно охарактеризувати громаду, яка до них тяжіє.

2.3. Дослідження лінійних суспільно-географічних об'єктів*

Суспільно-географічний профіль вулиці – це відображення суспільно-географічної ситуації міського середовища вздовж заданих вулиць, якими найчастіше є головні планувальні осі. Профіль виконується графічно у формі *картосхеми* та доповнюється *пояснювальною запискою*

Для виконання *картосхеми профілю* слід підготувати чорнову картографічну основу, яка б містила контури головної вулиці, по якій виконується профіль, та її бічні вулиці на відстані приблизно 100 м від головної. Для цього скориставшись світлопультом чи в інший спосіб слід перенести контур вулиць профілю на папір.

Головним етапом виконання профілю є *експедиційний* — похід по вулиці профілю і нанесення характеристик географічного середовища на заготовлену картографічну основу. Крім того, головні точкові об'єкти (супермаркет, храми, монументи, адміністративні споруди, архітектурні пам'ятки) по лінії профілю фіксуються фотографічно разом із учасниками походу в приблизному розрахунку 1 фото на 200–300 м. Обов'язково чітко фіксується початковий та кінцевий пункти профілю.

Під час експедиційного походу по вулиці складається чорновик профілю, на якому фіксується уся виявлена інформація. На основі чорновика складається остаточна картосхема профілю, яка безпосередньо включається до звіту, а сам чорновик долучається до матеріалів звіту у додатках.

На картосхемі профілю відображаються:

- *функції міської території* вздовж вулиці профілю способом якісного кольорового фону (наприклад, — домінування селітебної функції, оранжевим — соціально-побутової (торгівля, охорона здоров'я тощо), червоним — соціально-культурної (освіта, музеї, театри і т. п.), вишневим — ділової (управління, банки і т. д), фіалетовим — виробничої, зеленим — рекреаційної функції тощо. Можна підбирати кольори відповідно до рекомендацій із таблиці 1 чи в інший спосіб, однак при цьому слід дотримуватися картографічної логіки;

* Підрозділ розроблено та укладено к.г.н. Ранця І. І.

- *тип забудови* вздовж вулиці профілю якісного штрихового фону (суцільна чи несучільна, модерна чи давня історична, котеджна чи багатопверхова, житлова чи промислова і т. д.; для цього розробити систему штриховок залежно від конкретної ситуації);
- *локалізацію елементів інфраструктури* значковим способом – соціальної, виробничої, ринкової тощо. Для цього розробити логічну систему геометричних значків, які можуть мати різний колір чи різні розміри. Усі позначені інфраструктурні елементи повинні бути пронумеровані та підписані на врізці умовних позначень. При цьому слід окремими значками вказати місця, де були зроблені фото і їх також належно пронумерувати;
- *комунікації* лінійними значками — смугу руху автотранспорту, наявність тротуарів, інженерних комунікацій міського електротранспорту, а також мостів, естакад, підземних переходів.

У *пояснювальній записці* слід пояснити, як змінюються ті чи інші характеристики вздовж лінії профілю, зокрема, який стан будівель, смуги руху автотранспорту та тротуарів, облаштування підземних переходів та зупинок пасажирського автотранспорту, ступінь завантаженості транспортом, шумове забруднення, наявність несанкціонованих торговельних точок, загальні враження з географічної точки зору.

Важливим елементом профілю є вдало, логічно та структуровано розроблена легенда.

2.4. Дослідження ареальних суспільно-географічних об'єктів*

Територіально-функціональна структура — система територіально взаємопов'язаних функціональних компонентів міського середовища. Ці компоненти є *площинного* та *лінійного* типів, кожен з яких наповнений багатьма симплексами (географічно неподільними елементами) *точкового* типу.

Загалом, розглядаючи місто як єдиний організм його умовно декомпонують (логічно розкладають) на *тканину* (усі площинні елементи — т. зв. функціональні зони, про які мова піде у розділі 5.2) та *кістяк* (або скелет, каркас; який формують головні комунікаційні магістралі, передусім транспортні, про що мова у розділі 5.1).

Метою виконання цього розділу звіту є здійснити зонування території заданого адміністративного району Львова на суспільно-географічні функціональні компоненти та дослідити головні комунікаційні магістралі (планувальні осі), що формують функціональний кістяк району.

2.4.1. Картосхема

На картосхемі слід відобразити *функціональні зони та підзони* (способом якісного фону), нанести *головні планувальні осі* (способом лінійних знаків) та *головні суспільно-географічні об'єкти* (способом лінійних знаків).

Карту виконують на цупкому папері формату А1, на яку переносять картографічну основу та змістовне наповнення із великоформатних довідкових карт Львова на корегують на основі власних експедиційних обстежень території, зокрема проведених про складанні профілю. Забороняється використовувати фломастери та маркери для нанесення картографічних знаків крім лінійних. Написи на карті робити чітко тушшю або гелевими ручками.

Принцип підбору умовних позначень такий же, як і про складанні профілю. Однак, при цьому

* Підрозділ розроблено та укладено к.г.н. Ранця І. І.

- варто здійснити деяку генералізацію, відобразивши лише суттєві та істотні характеристики міського планувального середовища (наприклад, не всі магазини, а лише найбільші);
- оскільки в межах доволі короткого часу, що виділяється на цей тип роботи, немає можливості здійснити обстеження всієї території району, слід максимально використати опубліковані атласи та карти Львова — туристичні, довідкові, електронні;

При виконанні карти слід дотримуватися таких **вимог**:

- *збудовані території* (наприклад, соціальна, виробнича зони) повинні показуватися насиченими кольорами, в той час як *незбудовані території* (зелена, резервна зони тощо — блідими відтінками);
- *головні вулиці* повинні відображатися ширшими лінійними значками;
- *розміри геометричних значків*, якими показуються точкові об'єкти, не повинні бути надто великими відносно ширини лінійних знаків. Вони повинні гармонійно вписуватися у картографічне зображення
- *підписи* повинні виконуватися друкованими літерами строго горизонтально (для точкових елементів), вздовж відповідних ліній (при підписуванні лінійних елементів — вулиць, річок, меж) або рівномірно розподілено по усьому контуру (для площинних елементів);
- загалом, карта оформлюється відповідно до загальноприйнятих вимог, відомих з курсу "Картографія". Якість оформлення карти впливає на оцінювання як її виконавця, так і звіту загалом

При визначенні територій функціональних зон та їх картографічному відображенні слід керуватися методичними матеріалами, поданими у табл. 1.

Таблиця 1

Ознаки функціонально-територіальних зон міста

Функціонально-територіальна зона	Функціонально-територіальна підзона	Коротка характеристика для ідентифікації	Побажання щодо зображення на карті
Громадський центр	Діловий центр	Управлінські заклади, банки, громадські організації	Червоний колір, вертикальна штриховка
	Соціально-	Театри, музеї, ар-	Червоний колір,

	культурний центр	хітектурні пам'ятки	горизонтальна штриховка
Сельбищна	Житлова	Житлові будівлі	Оранжевий колір, вертикальна штриховка
	Соціальна	Торгівля, побутове обслуговування	Оранжевий колір, горизонтальна штриховка
	Соціально-житлова	Житлові будівлі, на перших поверхах яких розміщені магазини, заклади побутового обслуговування	Оранжевий колір, діагональна штриховка
Виробничо-транспортна	Промислова	Цехи промислових підприємств	Фіолетовий колір, вертикальна штриховка
	Транспортна	Вокзали, стоянки, заправки, колії, об'їзні та під'їзні шляхи	Фіолетовий колір, горизонтальна штриховка
	Складська	Складські приміщення промислових підприємств та транспортних організацій	Фіолетовий колір, діагональна штриховка
Стратегічна	Військова	Військові частини, склади зброї, парки військової техніки	Коричневий колір, вертикальна штриховка
	Спеціальна	Міліцейські відділки, військові навчальні заклади, прокуратури, суди, військкомати	Коричневий колір, горизонтальна штриховка
Зелена	Лісова	Ліс (не ведеться)	Зелений колір,

		догляд — вивезення листя і т. п.)	вертикальна штриховка
	Лісопаркова	Лісопарк (ліс, де ведеться частковий догляд — вивезення листя і т. п.)	Зелений колір, горизонтальна штриховка
	Паркова	Парк (штучні насадження, повне окультурення)	Зелений колір, діагональна штриховка
	Цвинтарі	Цвинтар	Зелений колір, хрестики
Резервна зона		Тимчасово невикористовувані вільні землі без лісового покриву	Сірий колір

2.4.2. Пояснювальна записка до картосхеми

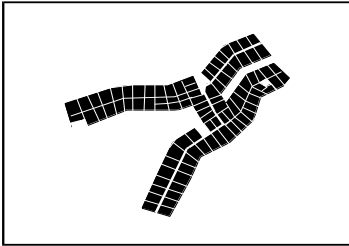
У пояснювальній записці слід дати комплексну суспільно-географічну характеристику планувальної структури та територіальної організації адміністративного району, як загалом, так і в розрізі окремих функціонально-територіальних зон, а також у розрізі історичних мікрорайонів даного адміністративного району.

Передусім слід визначити на основі довідкових карт **тип планувальної структури**. Усі різноманітність планувальної організації міських поселень можна звести до таких загальних випадків (рис. 1):

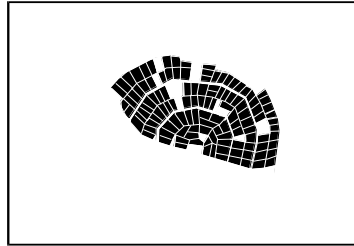
Слід дати оцінку поширеності тих чи інших типів планувальної структури у різних частинах адміністративного району міста та у районі загалом, обґрунтувавши висновки розрахунками, виконаними на основі масштабних карт. Крім того, слід розрахувати по карті площі функціональних зон у межах адміністративного району.

В пояснювальній записці слід визначити та охарактеризувати головні планувальні осі адміністративного району. Ними можуть бути магістральні автошляхи, залізничні колії тощо, іншими словами всі ті лінійні компоненти, які вплинули на існуючу

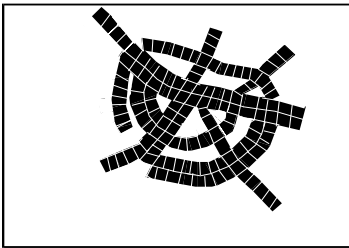
систему планування вулиць, а також визначатимуть вуличне планування на майбутнє.

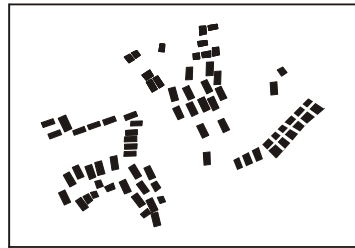
а) радіальний;

б) кільцевий;

в) радіально-кільцевий;

г) хаотичний.

Рис. 1. Типи планувальних структур міських поселень.

Завершальним елементом пояснювальної записки є представлення власних побажань щодо вдосконалення функціонально-територіальної структури та планувальної організації досліджуваного адміністративного району Львова, зокрема, щодо нового будівництва, облаштування рекреаційних зон, вдосконалення потоків пасажирського транспорту, реконструкції вулиць.

2.4.3. Характеристика окремих сфер господарства адміністративного району міста

Освітня сфера

➤ Перші історичні відомості про функціонування освітніх закладів на території сучасного АРЛ. Вид послуг, які вони надавали, тривалість навчання, місце розташування, коротка характеристика педагогічного колективу;

➤ Сучасна структура освітньої сфери АРЛ. Загальна кількість навчально-виховних закладів, які розташовані на території АРЛ. Їх розподіл за рівнем акредитації, профілем навчання, формою власності, спектром послуг тощо. Гістограми кількості учнів шкіл, студентів, та педагогічних працівників за 2000–2014 рр. Їхня коротка характеристика та пояснення причин динамічних змін;

➤ Виконання картосхеми місця розташування закладів освітньої сфери на території АРЛ;

➤ Характеристика навчально-виховних закладів (шкіл, ВУЗів, технікумів), які займають лідируючі позиції на ринку освітніх послуг АРЛ. Світлини навчально-виховних закладів АРЛ;

➤ Найменування освітніх програм, які здійснюються на території АРЛ. Термін їх реалізації, коло охоплення навчальних закладів, профіль орієнтації, цільове завдання, джерело фінансування тощо;

➤ Проблеми та перспективи подальшого розвитку освітньої сфери АРЛ.

Сфера охорони здоров'я

➤ Перші історичні відомості про функціонування закладів охорони здоров'я на території сучасного АРЛ. Вид послуг, які вони надавали, місце розташування, коротка характеристика медичного колективу;

➤ Сучасна структура сфери охорони здоров'я АРЛ. Загальна кількість медичних закладів, які розташовані на території АРЛ. Їхній розподіл за профілем надання медичних послуг, формою власності, тощо;

➤ Показники: ємкість медичних закладів (кількість лікарняних ліжок для лікарень, кількість пацієнтів, яким за одну зміну може надати послуги поліклініка); навантаження пацієнтами на одного медичного працівника; кількість жіночих консультацій,

дитячих поліклінік і закладів у складі яких перебувають жіночі консультації, дитячі поліклініки, відділення, кабінети на території АРЛ; кількість аптечних та стоматологічних закладів на території АРЛ. Динамічні зрушення даних показників за період 2000–2014 рр. Коротка характеристика причин динамічних змін показників розвитку сфери охорони здоров'я АРЛ;

➤ Виконання картосхеми місця розташування закладів сфери охорони здоров'я на території АРЛ;

➤ Характеристика закладів охорони здоров'я, які займають лідируючі позиції на ринку медичних послуг АРЛ. Світлини медичних закладів АРЛ;

➤ Найменування медичних програм програм, які здійснюються на території АРЛ. Термін їхньої реалізації, коло охоплення медичних закладів, профіль орієнтації, цільове завдання, джерело фінансування тощо;

➤ Проблеми та перспективи подальшого розвитку сфери охорони здоров'я АРЛ.

Культурна сфера

➤ Перші історичні відомості про функціонування закладів культури на території сучасного АРЛ. Вид послуг, які вони надавали, місце розташування, коротка характеристика творчого колективу;

➤ Сучасна структура сфери культури АРЛ. Загальна кількість закладів культури, які розташовані на території АРЛ. Їхній розподіл за профілем надання послуг, формою власності, віковою орієнтацією тощо;

➤ Виконання картосхеми розташування закладів культури на території АРЛ;

➤ Характеристика закладів культури, які займають лідируючі позиції на території АРЛ з акцентуванням уваги на вид послуг, які вони надають, цільову аудиторію, графік роботи, форму власності тощо. Світлини культурних закладів АРЛ;

➤ Проблеми та перспективи подальшого розвитку культурної сфери АРЛ.

Релігійна сфера

➤ Перші історичні відомості про функціонування релігійних громад та закладання сакральних споруд на території сучасного

АРЛ. Причини їх утворення, конфесійна приналежність, місце розташування, коротка характеристика їх історичного розвитку;

➤ Сучасна структура релігійної сфери АРЛ. Загальна кількість сакральних закладів, які розташовані на території АРЛ. Їхній розподіл за конфесійною приналежністю, формою організації, тривалістю існування тощо;

➤ Виконання картосхеми місця розташування сакральних споруд на території АРЛ;

➤ Характеристика найбільших, за кількістю громади, яку обслуговують, сакральних закладів АРЛ з акцентуванням уваги на частоту богослужінь, цільову аудиторію, графік роботи, і т.д. Світлина сакральних закладів АРЛ;

➤ Проблеми та перспективи подальшого розвитку релігійної сфери АРЛ.

Сфера торгівлі та ресторанного господарства

➤ Структура сфери торгівлі та ресторанного господарства АРЛ. Діаграма кількості торгівельних закладів та закладів ресторанного господарства на території АРЛ за 2000—2014 рр. Пояснення причин динамічних зрушень;

➤ Видове різноманіття торгівельних закладів та закладів ресторанного господарства на території АРЛ. Спектр послуг, який вони надають, прошарок суспільства на який орієнтуються, вигідність місцерозташування, якість надання послуг, цінова політика. Світлина окремих торгівельних закладів та закладів ресторанного господарства АРЛ;

➤ Виконання картосхеми місця розташування найбільших за обсягом наданих послуг та за площею охоплення торгівельних закладів та закладів ресторанного господарства;

➤ Функціонування супермаркетів та критих ринків на території АРЛ. Виконання пояснювальної записки результатів дослідження отриманих в процесі заповнення анкет на предмет дослідження критого ринку АРЛ;

➤ Проблеми та перспективи подальшого розвитку торгівельної сфери АРЛ.

Транспортна сфера

➤ Загальна протяжність доріг в АРЛ станом на 2015 р. Їхнє видове різноманіття та якісна характеристика. Частка доріг із

загальної протяжності доріг АРЛ з двохполосним рухом, їхнє найменування й місце розташування;

➤ Виконання картосхеми найважливіших транспортних артерій АРЛ;

➤ Стан розвитку придорожньої інфраструктури: підземні та наземні пішохідні переходи, інформаційні знаки вздовж вулиць та транспортної інфраструктури: автобусних та маршрутних зупинок, станцій технічної допомоги, автозаправок тощо. Світлини: автодоріг мікрорайону в час пік, автозаправок, пішохідних переходів;

➤ Особливості розвитку міського електротранспорту в АРЛ. Вид міського електротранспорту, який розвивається в АРЛ, маршрути за якими він курсує, час роботи, ритмічність курсування, вартість проїзду, наповненість. Картосхема тролейбусних і трамвайних маршрутів. Якісна характеристика рухомого складу електротранспорту;

➤ Особливості розвитку маршрутного автотранспорту. Виконання таблиці “Маршрути мікроавтобусів”. Характеристика часу роботи, ритмічності курсування, вартості проїзду та наповненості мікроавтобусів. Якісна характеристика маршруток;

Таблиця

Маршрути мікроавтобусів

№ маршруту	Вулиці проходження

➤ Проблеми та перспективи подальшого розвитку транспортної сфери АРЛ.

Сфера зв'язку, комп'ютерних та Інтернет-послуг

➤ Підприємства та організації, які працюють на території АРЛ в сфері зв'язку, комп'ютерних та Інтернет-послуг: їхня загальна кількість, час заснування, місце розташування, спектр та вартість послуг, які пропонуються, цільова аудиторія. Світлини закладів;

➤ Виконання картосхеми розташування закладів сфери зв'язку, комп'ютерних та Інтернет-послуг на території АРЛ;

➤ Диверсифікація послуг та конкуренція в сфері комп'ютерних та Інтернет-послуг;

➤ Доступність населення АРЛ до користування комп'ютерними та Інтернет-послугам;

➤ Проблеми та перспективи подальшого розвитку сфери зв'язку, комп'ютерних та Інтернет-послуг АРЛ.

Рекреаційно-відпочинкова сфера

➤ Підприємства та організації, які працюють на території АРЛ в рекреаційно-відпочинковій сфері: їхня загальна кількість та ємність, час заснування, місце розташування, спектр та вартість послуг, які пропонуються, цільова аудиторія. Світлини закладів;

➤ Виконання картосхеми розташування закладів рекреаційно-відпочинкової сфери на території АРЛ;

➤ Диверсифікація послуг та конкуренція в рекреаційно-відпочинковій сфері АРЛ;

➤ Доступність населення АРЛ до користування послугами рекреаційно-відпочинкової сфери;

➤ Проблеми та перспективи подальшого розвитку рекреаційно-відпочинкової сфери АРЛ.

Сфера житлово-комунального господарства

➤ Структура сфери житлово-комунального господарства АРЛ. Спектр послуг, які надає житлово-комунальне господарство населенню АРЛ, перелік організацій, які здійснюють надання даних послуг, вартість даних послуг та якість їх надання;

➤ Загальний обсяг дотацій з місцевого бюджету виділених для забезпечення функціонування житлово-комунального господарства та напрямленість цих дотацій;

➤ Проблеми функціонування ЖЕКів на території АРЛ. Приклади функціонування Співтовариств квартирних власників. Світлини окремих ЖЕКів розташованих на території АРЛ;

➤ Проблеми та перспективи подальшого розвитку житлово-комунального господарства АРЛ.

Управлінська сфера

➤ Перелік, підпорядкування та місце розташування установ, які здійснюють управлінські функції на території АРЛ. Спектр послуг, які вони надають, графік їх роботи, доступність їх розташування для жителів АРЛ. Фотографії закладів управлінської сфери АРЛ;

➤ Виконання картосхеми розташування закладів управлінської сфери на території АРЛ;

➤ Соціально-економічні програми розвитку АРЛ, які здійснюються закладами управлінської сфери;

➤ Розвиток ідей громадянського самоврядування та особливості функціонування в цьому контексті управлінської сфери АРЛ. Виконання схеми структури (внутрішньо-організаційної) Районної адміністрації АРЛ;

➤ Проблеми та перспективи подальшого розвитку управлінської сфери АРЛ.

Сфера ринкової інфраструктури

➤ Структура ринкової інфраструктури АРЛ. Динамічні зміни в структурі ринкової інфраструктури АРЛ за 2000–2014 рр.

➤ Особливості розвитку банківської діяльності на території АРЛ. Перелік банків, які здійснюють діяльність, їх місце розташування, спектр послуг, які вони надають, прошарок суспільства на який орієнтуються. Градація банків розташованих на території за кількістю працівників (великі: більше 50 осіб, середні: 20–50 осіб, малі: до 20 осіб), за рівнем підпорядкування центральному офісу (центральный офіс, філія);

➤ Виконання таблиці “Послуги, які надаються банківськими установами АРЛ”

Таблиця

Послуги, які надаються банківськими установами АРЛ

Назва установи	Філія / центральный офіс	Адреса розташування	Види послуг

➤ Виконання картосхеми розташування банків на території АРЛ;

➤ Діяльність фінансових (банківські не включати!) юридичних, консалтингових установ: спектр послуг, який вони пропонують, вартість послуг, цільова аудиторія, місце їх розташування, можливість отримання даних послуг;

➤ Фотографії закладів ринкової інфраструктури АРЛ;

➤ Проблеми та перспективи подальшого розвитку управлінської сфери АРЛ.

2.5. Дослідження проблем і перспектив розвитку АРЛ

*До проблеми вдосконалення методологічних основ оновлення генеральних планів міст**

Сьогоднішні міста перебувають у кризі, тому основним стає проблемний підхід і завдання ідентифікації проблем міста (виявлення проблем — їх ранжування — встановлення взаємозв'язків між ними — причинно-наслідковий аналіз їх появи) для того, щоб сконцентрувати зусилля не на наслідках, а на причинах. Загалом у містобудуванні (як у науці, так і на практиці) відійшов типологічний підхід, коли розглядалися окремі типи об'єктів і давалися рекомендації для їх поліпшення. На жаль, у концепції збережено цей підхід, коли визначаються перспективи окремих зон - житлової, промислової, центру, рекреації, транспорту тощо. Варто змістити акцент на проблеми міста, шляхи та засоби їх вирішення.

Проблеми міста слід розглядати на широкому соціально-економічному та політичному тлі. Перша група проблем концентрується навколо несинхронізованості в часі інтересів та пріоритетів влади, громади та інвестора. Влада мислить масштабами своєї каденції, інвестор — має короткоперспективне бачення, громада теж не здатна мислити на віддалену перспективу. Друга група проблем концентрується навколо несинхронізованості законодавчого поля, коли ігноруються фундаментальні закони розвитку міста під впливом місцевих законодавчих актів та кон'юнктурних інтересів.

Проблеми міст можна умовно розділити на такі, що породжені часом (вікові); отримані у спадок (спадкові); ті, що виникли в результаті непродуманих реформ і дій спеціалістів, мешканців та влади (від неправильного функціонування), а також такі, що склалися під впливом незалежних зовнішніх чинників (інфіковані).

До основних проблем середовища Львова слід віднести проблему меж і територіального розвитку; транспортну; проблему переосвоєння і підвищення ефективності використання промислових та спеціальних територій; збереження історичного середовища; застарілості і нерациональності інженерних мереж; геологічних умов (карсти, слабкі ґрунти); проблему районів індивідуальної забудови; муніципального (соціального) житла, садів і дач; самовільного та незавершеного будівництва; червоних ліній.

У запропонованій концепції автори задекларували проблеми міста, проте не здійснили їх системний аналіз. Його варто продовжити, довівши до створення Проблемного каталогу міста.

* Укладено на основі: Габрель М. М. До проблеми вдосконалення методологічних основ оновлення генеральних планів міст / М. М. Габрель // Современные проблемы архитектуры и градостроительства : научно-техн. сб. — Вып. 13. — К. : КНУСА, 2006.

На думку автора, більшість проблем міста породжені його надкомпактністю. На території, що трохи більша 150 км², проживає майже 750 тис. мешканців. Для прикладу, в територіально рівновеликих до Львова Чернівцях проживає лише 250 тис. осіб. Компактні та некомпактні системи мають певні переваги та недоліки. Проте не можна доводити організм міста до стану територіальної Дистрофії. Як наслідок — відбулося загострення конфліктів в системі землекористування; погіршилась структура використання території та екологічна ситуація, ускладнилась транспортна ситуація, взаємопоєдналися проблеми будівельного бізнесу тощо.

Для задач містобудування та ефективного управління містом важливо встановити нові організаційно-правові та економічні відносини міста і передмість. Зараз місто виходить на прилеглі території лише з непривабливими проектами вилучення території для потреб тощо, а розширення межі міста пов'язує із залученням нових надходжень в міський бюджет як плату за землю. Доцільно знайти нову форму цих відносин та поділитись вигодами з приміськими територіями, наприклад, коли місто вирішує проблему в новому будівництві житла для своїх мешканців, а приміські райони отримують додаткові платежі у свій бюджет, оскільки земля залишається власністю сільських рад (тут реєструються будівельні організації). В умовах, коли в Україні відмінені вимога прописки за місцем проживання, такі можливості розширюються.

Причинно-наслідковий аналіз проблем міста дозволяє зрозуміти не лише причини виникнення, але і внутрішню суть проблем. Так, проблема транспорту, яка є особливо актуальною для Львова, полягає насамперед не в потребі реформування системи громадського транспорту, а в необхідності реформування і розширення вуличної мережі. Для компактних систем саме в цьому полягає їх суть, в той час, як для некомпактних вирішальною є проблема ефективних зв'язків між окремими зонами та елементами системи.

Концепція генплану — документ, який орієнтований на перспективу. Постає потреба об'єкти візувати прогнози розвитку міста. Оскільки містобудівні системи творять елементи, що мають різну динаміку і розміри, а відповідно, по-різному прогнозуються, слід вдосконалити методи прогнозування. Їх умовно групують у три групи: експертні, методи екстраполяції (ретроспективи), причинно-наслідкового аналізу. У нашій ситуації експертні методи не придатні — немає достатньої кількості спеціалістів, які знають об'єкт (Львів) і предмет (прогнозування); метод ретроспективи не надається, адже відбулись принципові зміни і припинилась традиційна динаміка розвитку міста. Придатний лише метод причинно-наслідкового аналізу.

У концепції нечітко обґрунтовані принципи розвитку міста. Запропоновано принципи економій та ущільнення, збереження подібності, а також звуження функціонального змісту міста. Підвищення

ефективності міста можливе як за рахунок економії ресурсів, так і за рахунок їх збільшення (економити гроші або більше заробляти для того, щоб добре жити; сидати на дієту або більше витратити енергії — щоб бути струнким). В концепції обрано підхід на економію та «дієту». Закладено принцип ущільнення забудови, чим позбавляються майбутні покоління мешканців Львова внутріміських резервів в різних зонах міста, в т.ч. і в центральній. Якщо обирається принцип ущільнення, то пріоритетною стає задача вдосконалення структури. Окрім того, в умовах ущільнення зростають навантаження на природні комплекси міста, що з особливою гостротою ставить задачу їх захисту. Цей принцип є помилковим для Львова.

Розвиток міста може відбуватись із збереженням подібності (пропорцій), або із зміною пропорцій та співвідношень. У запропонованій концепції домінує принцип збереження подібності (і не лише за геометричним виміром), в той час, як радикальні зміни, що відбулись в суспільстві, вимагають принципового перегляду існуючих співвідношень у місті.

Викликає сумнів щодо доцільності принципу зменшення Функціонального різноманіття Львова. Коли з системи викидається якийсь елемент (функція), то спрощуються зв'язки всередині системи, але ускладнюються зв'язки зовнішні, з над системою. Вилучаючи елементи з міста, автори концепції недостатньо уваги приділили зв'язкам системи назовні, недостатньо опрацьовані питання регіонального планування та просторової організації приміської зони.

В основу мають бути покладені принципи: цілеспрямованості, проблемної орієнтованості, прогнозованості змін, приросту ефективності.

До важливих принципів концепції генплану слід віднести:

— врахування залежності перспектив розвитку міста від політичних (урядових пріоритетів), економічних та фінансових можливостей;

— захисту прав власності в процесі загосподарювання простору. Мають чітко визначатись умови відчуження чи зміни форм власності;

— планувальної самостійності територіальних громад, які мають бути закладені в місцевих правилах забудови, при функціонально-правовому зонуванні міста.

Концепція має дати більш чіткі відповіді на питання динаміки розвитку (урбанізація-дезурбанізація, зворотний розвиток); функціональної структури (розширення чи звуження функцій); компактності (концентрація-деконцентрація функцій); характеру планувальної структури (моно- чи поліцентричної структури); співвідношення центру і периферії; динаміки розвитку окремих сфер та ін.

SWOT-аналіз*

Абревіатура SWOT складається з перших букв англійських слів:

S trong — Сильний

W eak — Слабкий

O pportunity — Можливість

T hreat — Загроза

Будь-який SWOT-аналіз полягає в тому, що певна група дослідників (науковців, менеджерів, тощо) шляхом мозкового штурму визначає сильні та слабкі сторони якогось об'єкта, можливості для позитивних змін його стану та загрози, що можуть негативно впливати на його стан. Робоча група зі Стратегічного планування розвитку території здійснює SWOT-аналіз сильних та слабких сторін свого міста, можливостей щодо змін на краще та загроз щодо його позитивного розвитку.

Сильні сторони міста — це ті його існуючі особливості, які містять основу для якогось розвитку.

Слабкі сторони міста — це ті його існуючі особливості, які ускладнюють умови для розвитку.

Можливості — це не існуючі, але такі, що можуть виникнути, створитися або бути створені в майбутньому, умови, сприятливі для місцевого розвитку.

Загрози — це не існуючі, але такі, що можуть виникнути, створитися або бути створені в майбутньому, умови, несприятливі і навіть небезпечні для місцевого розвитку.

Фрагмент SWOT-аналізу

<i>Сильна сторона</i> Місто є традиційним торговельним центром Місто розташоване на перетині автомобільних та залізничних шляхів	<i>Слабка сторона</i> Занепад промислового потенціалу міста Незадовільний стан інженерних споруд
<i>Можливість</i> Використання переваг вигідного географічного розташування Розвиток сфери обслуговування	<i>Загроза</i> Дальше зростання безробіття Соціальний вибух через недостатній соціальний захист

На практиці SWOT-аналіз може бути виконаний різними способами. Наприклад, Група одразу розподіляється на чотири підгрупи, кожна з яких працює над дорученим їй одним з напрямків SWOT-аналізу

* Укладено на основі: SWOT-аналіз [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/SWOT-%D0%B0%D0%>.

(сильними чи слабкими сторонами, можливостями чи загрозами). При цьому підгрупи мають бути створені на випадковій основі. Скажімо, Група розраховується на перший-другий-третій-четвертий, а потім підгрупа "перших" визначає, наприклад, сильні сторони, підгрупа "других" — слабкі, підгрупа "третіх" — можливості, підгрупа "четвертих" — загрози. Бажано, щоб кожна підгрупа працювала в окремому приміщенні.

Всередині кожної з підгруп діють закони мозкового штурму. Почергово кожен член підгрупи вносить одну пропозицію для включення її в список тих ознак, над якими працює дана підгрупа — наприклад, сильних сторін міста. Якщо хтось має декілька пропозицій, то кожному наступному він може внести лише під час чергового кола внесення пропозицій. Це робиться для уникнення ситуації, коли один чи двоє членів підгрупи внесуть одразу всі можливі пропозиції, що позбавить інших зробити власний творчий внесок до спільної праці (!).

Кожна пропозиція, яка пролунала, має бути внесена до списку на дошці або великому аркуші паперу. Після цього може відбутися обговорення створеного підгрупою списку. При цьому список може бути як доповнений, так і скорочений.

Підгрупа доручає одному з її членів представити результати своєї роботи на засідання всієї робочої групи.

Під час такого спільного засідання в результаті загального обговорення списки, створені кожною з підгруп, можуть бути вдосконалені. Сукупність таких чотирьох складених списків (сильні сторони, слабкі сторони, можливості та загрози) і буде результатом SWOT-аналізу, проведеного Робочою групою.

Однак якщо ми одразу розподіляємо членів Робочої групи на підгрупи з окремими завданнями, ми обмежуємо можливість кожного учасника цієї роботи висловити ідеї також з інших трьох сторін SWOT-аналізу. При цьому може бути втрачено цінний інтелектуальний продукт. Щоб цього уникнути, можна на початку роботи над SWOT-аналізом дати кожному членові Групи аркуш паперу і завдання скласти власні окремі списки слабких та сильних сторін міста, можливостей та загроз. Потім треба:

- зібрати всі складені списки;
- згрупувати окремо списки сильних сторін, слабких сторін, можливостей та загроз;
- розподілити всіх учасників цієї роботи на чотири підгрупи (наприклад, розрахувавши їх на перший-четвертий);
- дати кожній підгрупі завдання проаналізувати всі пропозиції щодо включення в список якоїсь з чотирьох характеристик SWOT-аналізу — наприклад, сильних сторін чи, скажімо, загроз.

Кожна підгрупа, відкидаючи пропозиції, що дублюються, формує список дорученої їй характеристики SWOT-аналізу. При цьому вона може

відкидати невідповідні пропозиції, а також доповнювати список. При редагуванні пропозицій, що надійшли, слід розглядати їх з таких точок зору: Чи не є наступна пропозиція дублюванням однієї з попередніх, висловленою іншими словами? Чи не є якась з пропозицій узагальненням інших? Чи дійсно дана пропозиція відноситься до даної категорії? Чи не є дана пропозиція занадто загальною, а відтак неконструктивною? Чи не є дана пропозиція занадто специфічною, вузькою?

Потім все відбувається, як у попередньому випадку. Визначена кожною підгрупою особа доповідає загальному складові Групи результати роботи підгрупи. Група на своєму засіданні може додатково вдосконалити створені підгрупами списки сильних та слабких сторін, можливостей та загроз. Прийняті групою чотири списки цих характеристик і являтимуть собою результат SWOT-аналізу. Загалом остаточна кількість пунктів у кожній категорії може сягати десяти-п'ятнадцяти і більше.

Ось, для прикладу, результати SWOT-аналізу внутрішнього стану міста та існуючих зовнішніх щодо нього обставин, зробленого Робочою групою зі Стратегічного планування розвитку міста Ромен:

Подальше Стратегічне планування має здійснюватися через:

1. Розвиток Сильних сторін міста;
2. Використання існуючих Можливостей та створення нових;
3. Врахування Слабких сторін, ліквідацію частини з них або, по можливості, перетворення їх на Сильні;
4. Нейтралізацію Загроз.

SWOT-аналіз, проведений достатньо чисельною та різноманітною за складом групою, дає можливість уникнути занадто песимістичного чи, навпаки, занадто оптимістичного підходу окремого експерта, врахувати інтелектуальні внески людей з різним світосприйняттям, досвідом, фаховою підготовкою тощо. В результаті такий аналіз дає достатньо об'єктивний та багатогранний опис міста.

III. Список літературних джерел

3.1. Літературні джерела з тематики суспільно-географічних досліджень

1. Білецький М. І. Соціальна географія : навч. посібник / М. І. Білецький, І. В. Ванда, Л. І. Котик. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. — 468 с.
2. Білецький М. І. Соціальна географія : словник-довідник / М. І. Білецький, І. В. Ванда, Л. І. Котик. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. — 164 с.
3. Влах М. Р. Географія населення : словник-довідник / М. Р. Влах. — Львів : Видав. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. — 241 с.
4. *Геренчук К. І.* Польові географічні дослідження / К. І. Геренчук, Е. М. Раковська, О. Г. Топчів. — К. : Вища школа, 1975. — 248 с.
5. Гудзеляк І. І. Географія населення : навч. посібник / І. І. Гудзеляк. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2008. — 232 с.
6. Гукалова І. В. Якість життя населення України : суспільно-географічна концептуалізація : монографія / І. В. Гукалова. — К. : Друкарня МВС України, 2009. — 346 с.
7. Доктор географії Олена Степанів / [упоряд. О. Шаблій]. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2002. — 324 с.
8. Заставецька О. В. Комплексний соціальний і економічний розвиток території : теоретичні і методичні основи дослідження / О. В. Заставецька. — Тернопіль, 1997.
9. Книш М. М. Суспільно-географічна картографія : навч.-метод. посібник / М. М. Книш. — Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. — 136 с.
10. Олена Степанів. Наукові праці. Есе. Спогади / [упоряд. О. Шаблій]. — Львів : Видавничий центр Наукового товариства ім. Шевченка, 2003. — 608 с.
11. Олійник Я. Б. Вступ до соціальної географії : навч. посібник / Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. — К. : Знання, 2000. — 204 с.
12. Посацький Б. С. Основи урбаністики. Територіальне і просторове планування : навч. посібник / Б. С. Посацький. — Львів : Вид. Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2012. — 344 с.
13. Регіональна міграційна політика та механізми її реалізації / [НАН України, ІРД ; наук. ред. У. Я. Садова]. — Львів : ІРД НАН України, 2011. — 528 с.
14. Ровенчак І. І. Географія культури : проблеми теорії, методології та методики дослідження : монографія / І. І. Ровенчак. — Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. — 240 с.
15. Рожко І. М. Географо-екологічні маршрути Чорногори / І. М. Рожко, В. П. Матвіїв, В. П. Брусак. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2011. — 224 с.
16. Рудницький С. Л. Чому ми хочемо самостійної України / С. Л. Рудницький / [упоряд., передмова О. І. Шаблій]. — Львів : Світ, 1994.

17. Садова У. Я. Соціальна політика в Україні: регіональні дослідження і перспективи розвитку: монографія / У. Я. Садова. — Львів : ІРД НАН України, 2005. — 408 с.
18. Соціально-економічна географія України : навч. посібник / [за ред. О. І. Шаблій]. — Львів : Світ, 2000. — 678 с.
19. Топчів О. Г. Основи суспільної географії : навч. посібник / О. Г. Топчів. — Одеса : Астропринт, 2001. — 560 с.
20. Топчів О. Г. Основи суспільної географії : навч. посібник / О. Г. Топчів. — Одеса : Астропринт, 2009. — 544 с.
21. Топчів О. Г. Суспільно-географічні дослідження : методологія, методи, методика / О. Г. Топчів. — Одеса : Астропринт, 2005. — 632 с.
22. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії : підручник / О. І. Шаблій. — Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. — 444 с.
23. Шаблій О. І. Основи суспільної географії : підручник / О. І. Шаблій. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. — 496 с.
24. Шаблій О. І. Суспільна географія : теорія, історія, українознавчі студії / О. І. Шаблій. — Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. — 744 с.
25. Шевчук Л. Т. Основи медичної географії : текст лекцій / Л. Т. Шевчук. — Львів : Світ, 1997. — 167 с.
26. Шевчук Л. Т. Сакральна географія : навч. посібник / Л. Т. Шевчук. — Львів : Світ, 1999. — 160 с.
27. Шевчук Л. Т. Соціальна географія : навч. посібник / Л. Т. Шевчук. — К. : Знання, 2007. — 349 с.

3.2. Літературні джерела з проблематики львовознавства

1. Долинська М. Історична топографія Львова XIV—XIX ст. / М. Долинська. — Львів : Львівська Політехніка, 2006. — 356 с.
2. Долинська М. Львів : Простір і мешканці (історико-урбаністичний нарис) / М. Долинська. — Львів : УКУ, 2006. — 92 с.
3. Дубина В. Розвиток Львова за генеральним планом (2011—2025 рр.) / В. Дубина // Історія української географії. — Вип. 27. — 2013. — С. 53—55.
4. Коригування генерального плану м. Львова. II стадія. Генеральний план. Основні положення / ДП ДППМ «Містопроєкт». — Львів, 2008. — 32 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.city-adm.lviv.ua/adm/images/stories/architect/123/01_genplan.pdf.
5. Лемко Ілько. Легенди старого Львова / Ілько Лемко. — Львів : Априорі, 2008. — 176 с.
6. Лемко Ілько. Львів і європейськість / Ілько Лемко. — Львів : Априорі, 2013. — 136 с.

7. Лемко Ілько. Львів повсякденний (1939—2009) / Ілько Лемко, В. Михалик. — Львів : Апріорі, 2009. — 240 с.
8. Лемко Ілько. Львів понад усе / Ілько Лемко. — Львів : Піраміда, 2003. — 184 с.
9. Лемко Ілько. Стратегії розвитку Львова в історичній ретроспективі [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.city-institute.org/index.php?option=com_content&view=article&id=71&Itemid=150.
10. Лозинський Р. М. Етнічний склад населення Львова (у контексті суспільного розвитку Галичини) / Р. М. Лозинський. — Львів, 2005. — 358 с.
11. Мельник Б. В. Вулицями стародавнього Львова / Б. В. Мельник. — Львів : Світ, 2001. — 272 с.
12. Мельник І. Галицьке передмістя та південно-східні околиці Королівського столичного міста Львова / І. Мельник. — Львів : Апріорі, 2012. — 352 с.
13. Мельник І. Довкола Високого Замку шляхами і вулицями Жовківського передмістя та північних околиць міста Львова / І. Мельник. — Львів : Апріорі, 2010. — 288 с.
14. Мельник І. Загайська Роксоляна. Личаківське передмістя та східні околиці Королівського столичного міста Львова / І. Мельник. — Львів : Центр Європи, 2010. — 352 с.
15. Мельник І. Краківське передмістя та західні околиці Королівського столичного міста Львова / І. Мельник. — Львів : Центр Європи, 2011. — 388 с.
16. Мельник І. Львівське Середмістя : всі вулиці, площі, храми й кам'яниці / І. Мельник. — Львів : Апріорі, 2011. — 320 с.
17. Мельник І. Львівський Новий Світ та південні околиці Королівського столичного міста Галичини від Святого Юра до Наварії / І. Мельник. — Львів : Центр Європи, 2009. — 288 с.
18. Мельник І. Львівські вулиці і кам'яниці, мури, закамарки, передмістя та інші особливості Королівського столичного міста Галичини / І. Мельник. — Львів : Центр Європи, 2008. — 384 с.
19. Мельник І. Пам'ятники та меморіальні таблиці міста Львова / І. Мельник, М. Роман. — Львів : Апріорі, 2012. — 320 с.
20. Назарук М. Львів на початку ХХІ ст. / М. Назарук. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. — 242 с.
21. Назарук М. Львів у ХХ столітті. Соціально-екологічний аналіз : монографія / М. Назарук. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2008. — 348 с.
22. Палеха Ю. М. Економіко-географічні аспекти формування вартості територій населених пунктів : монографія / Ю. М. Палеха. — К., 2006. — 345 с.
23. Рудакевич І. Історико-географічні аспекти розвитку електричного транспорту м. Львова / І. Рудакевич // Історія української географії. — Вип. 27. — 2013. — С. 122—126.

24. Степанів О. Львів // Доктор географії Олена Степанів / [упорядн. О. Шаблій]. — Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. — С. 154—175.
25. Степанів О. Сучасний Львів // Олена Степанів. Наукові праці. Есе. Спогади / [упорядн. О. Шаблій]. — Львів : Вид. центр НТШ, 2003. — С. 152—244.
26. Степанів О. Сучасний Львів. Путівник / О. Степанів. — Львів : Фенікс, 1992. — 144 с.
27. Трегубова Т. А. Львів. Архітектурно-історичний нарис / Т. А. Трегубова, Р. М. Мих. — К., 1989.
28. Шаблій О. І. Методологічні й теоретичні проблеми дослідження міських поселень України в сучасних умовах (на матеріалах Західного регіону) / О. І. Шаблій, О. І. Вісьтак // Географія, екологія, туризм: теорія, методологія, практика: матеріали міжнарод. наук.-практ. конф., присвяченої 25-річчю геогр. ф-ту Тернопільського нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка (21—23 травня 2015 р.). — Тернопіль, 2015. — С. 62—64.
29. Шаблій О. Львовознавство: підходи, аспекти, проблеми / О. Шаблій // Історія української географії. — Вип. 27. — 2013. — С. 8—14.
30. Шаблій О. Природні умови Львова і підльвів'я / О. Шаблій // Історія української географії. — Вип. 27. — 2013. — С. 62—72.
31. Шевчук Л. Т. Реструктуризація деяких територіальних промислових утворень Львова в логістичні центри: актуальність і принципи реалізації / Л. Т. Шевчук, М. В. Гомонай-Стрижко // Наукові записки Української академії друкарства. — 2007. — № 2 (12). — С. 90—95.
32. Шишка О. В. Наше місто — Львів : посібник з курсу «Львовознавство». — [2-ге вид.]. — Львів : Центр Європи, 2002.

3.3. Картографічні джерела

1. Великотиражна карта Львова. — [2-е вид.]. — Львів : ЛМГО «Підкова», 2009.
2. Карта Львова [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://map.lviv.ua>.
3. Карта Львова [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.google.com.ua/maps/@49.832689,24.0122355,12>.
4. Карта Львова. Мій довідник : все місто на долоні [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://list.lviv.ua/map>.
5. Львів : карта міста у рамках проекту «От-от». — Львів : Львівська міська рада, 2013.
6. Львів : карта міста. — Львів : Центр туристичної інформації, 2012.
7. Львів : план міста. М. 1 : 20 000. — К. : Картографія, 2007.
8. Львів сакральний : релігійні об'єкти на мапі міста : атлас-довідник / Т. Гринчишин. — Львів : Ладекс, 2009. — 84 с.
9. Львів : мапа міста. — Львів : Ін-тут громадянського лідерства, 2010.

10. Львів. Комплексний атлас / [за ред. проф. О. Шабля]. — К. : Картографія, 2012. — 192 с.

3.4. Інформаційні ресурси

1. Вікіпедія [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org>.

2. Головне управління Держземагентства у Львівській області [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zem-lviv.gov.ua>.

3. Головне управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.stat.lviv.ua>.

4. Департамент охорони здоров'я Львівської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.guoz.lviv.ua>.

5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.

6. Інститут міста [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.city-institute.org>.

7. Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ird.gov.ua>.

8. Каталог новобудов Львова [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zabudovnyk.com.ua/uk/complexs/catalog/city/lviv>.

9. Кластер інформаційний технологій та бізнес послуг, м. Львів [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://itcluster.lviv.ua>.

10. Львівська залізниця [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://railway.lviv.ua>.

11. Львівська міська рада [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://city-adm.lviv.ua>.

12. Львівська обласна рада [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.oblrada.lviv.ua>.

13. Містопроєкт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://mistoproekt.com.ua>.

14. Освітній портал Львівщини [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://osvitportal.lviv.ua>.

15. Офіційний туристичний сайт міста Львова [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://lviv.travel>.

16. Портал громадських організацій Львова [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ngo.lviv.ua>.

17. Територіальний орган ДФС у Львівській області [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://lv.sfs.gov.ua>.

18. Транспорт. Львів [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.eway.in.ua/ua/cities/lviv>.

19. Універсальний львівський довідник [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.dlab.com.ua>.

IV. Методичні вказівки до оформлення звіту практики

LEARN ✓
STUDY ✓
PRACTICE ✓
TRAINING ✓
WORK ✓

Технічні вказівки до оформлення звіту практики

- Звіт виконується на стандартних аркушах формату А—4, чорнилом одного кольору (синього або чорного);
- Поля: зверху, знизу, справа — 1,5 см, зліва — 2,5 см;
- Кожен розділ розпочинається з нової сторінки;
- Відступ від назви розділу / підрозділу до основного тексту — 1 рядок;
- Назва розділу / підрозділу повинна співпадати в тексті та змісті звіту;
- При складанні звіту спочатку подається пояснювальна записка, а потім картографічний (профіль вулиці, картосхема), табличний (результати анкетування), ілюстративний (фотографії, тощо) матеріал;
- Комплектація звіту: титульний лист, зміст, пояснювальна записка, суспільно-географічна характеристика точкових об'єктів, суспільно-географічна характеристика лінійних об'єктів, суспільно-географічна характеристика ареальних об'єктів, проблеми і перспективи розвитку адміністративного району;
- Нумерація аркушів, таблиць, рисунків у звіті наскрізна (на титульному лист враховують, але номер на ньому не ставиться);
- Загальний звіт підшивають (біндер, папка скорозшивач, тощо).

Титульний лист звіту практики

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Географічний факультет

Кафедра економічної
і соціально географії

ЗВІТ

про проходження економіко-географічного розділу
навчальної комплексної фізико-економіко-географічної практики
студентів географічного факультету

Керівники практики:

.....
.....
.....

Виконали:

студенти ГрФ–

1.

2.

.....

Львів – 2015

Орієнтовний зміст звіту

ЗМІСТ

Пояснювальна записка

I. Коротка характеристика адміністративного району

м. Львова як загального об'єкту дослідження

- 1.1. Географічне положення
- 1.2. Демогеографічні передумови
- 1.3. Природно-географічні передумови
- 1.4. Історико-географічні передумови

II. Суспільно-географічна характеристика точкових об'єктів

1.1. Об'єкти сакральної сфери

1.1.1.

1.1.2.

.....

1.2. Об'єкти сфери торгівлі

1.2.1.

1.2.2.

.....

III. Суспільно-географічна характеристика лінійних об'єктів

2.1.

2.2.

.....

IV. Суспільно-географічна характеристика ареальних об'єктів

3.1.

3.2.

.....

V. Проблеми і перспективи розвитку досліджуваної території (.....).

Структура пояснювальної записки

- Мета проходження практики;
- Об'єкт дослідження;
- Предмет дослідження;
- Завдання дослідження;
- Вихідні матеріали для написання звіту, джерела інформації;
- Використані методи дослідження;
- Внесок кожного з членів групи у написання звіту (таблиця).

Таблиця

Індивідуальні завдання студентів у руслі навчальної практики

Прізвище, ім'я студента	Дослідження конкретних об'єктів		
	точковий об'єкт	лінійний об'єкт	ареальний об'єкт

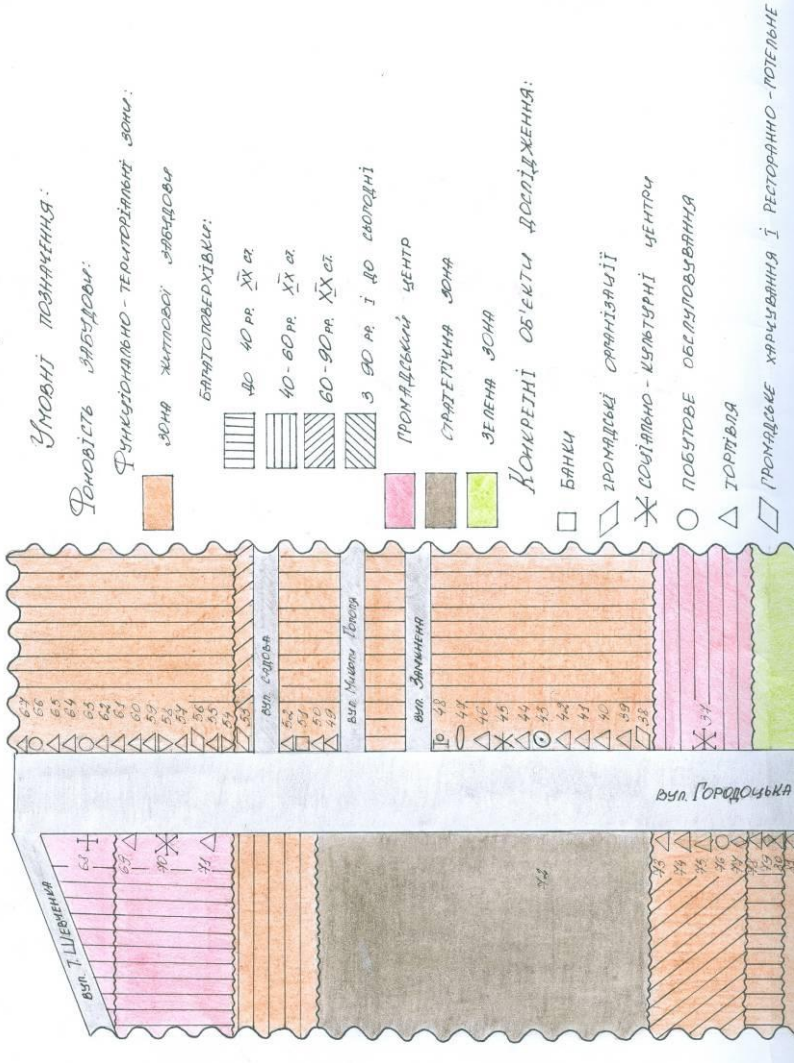
ДОДАТКИ

- LEARN ✓
- STUDY ✓
- PRACTICE ✓
- TRAINING ✓
- WORK ✓

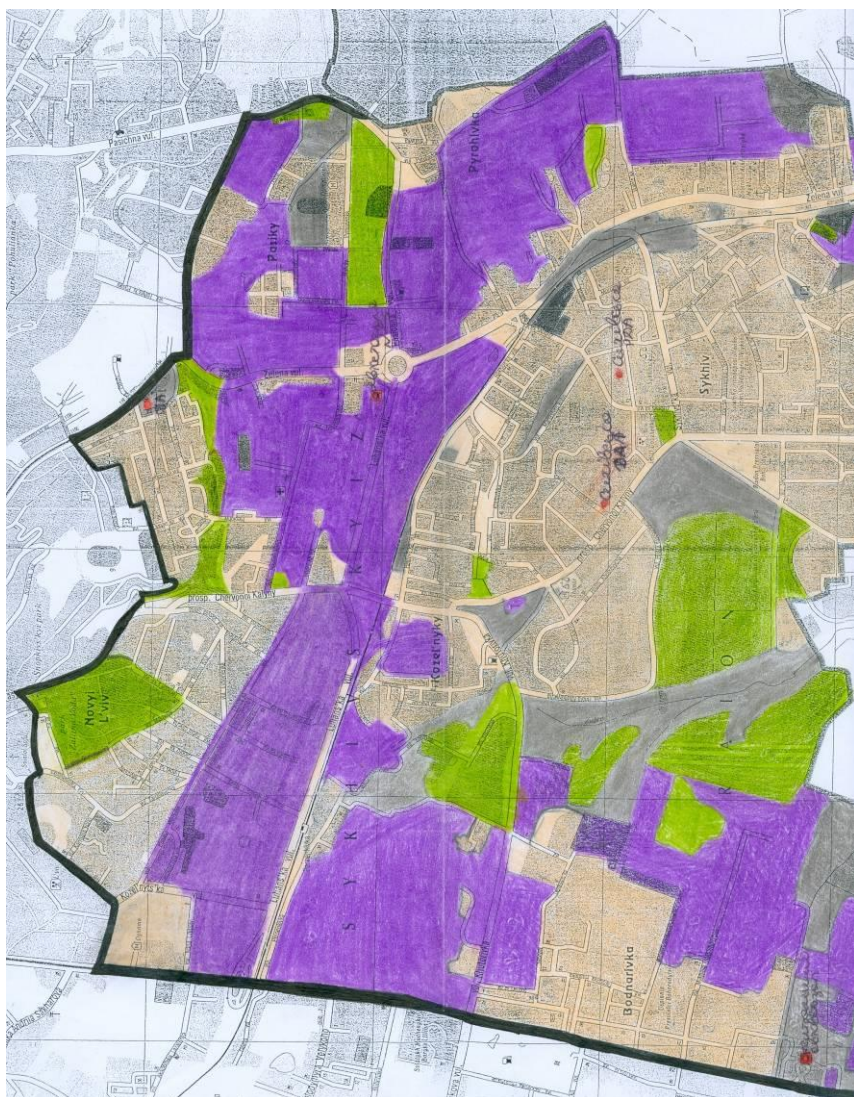

Фрагмент профілю вулиці

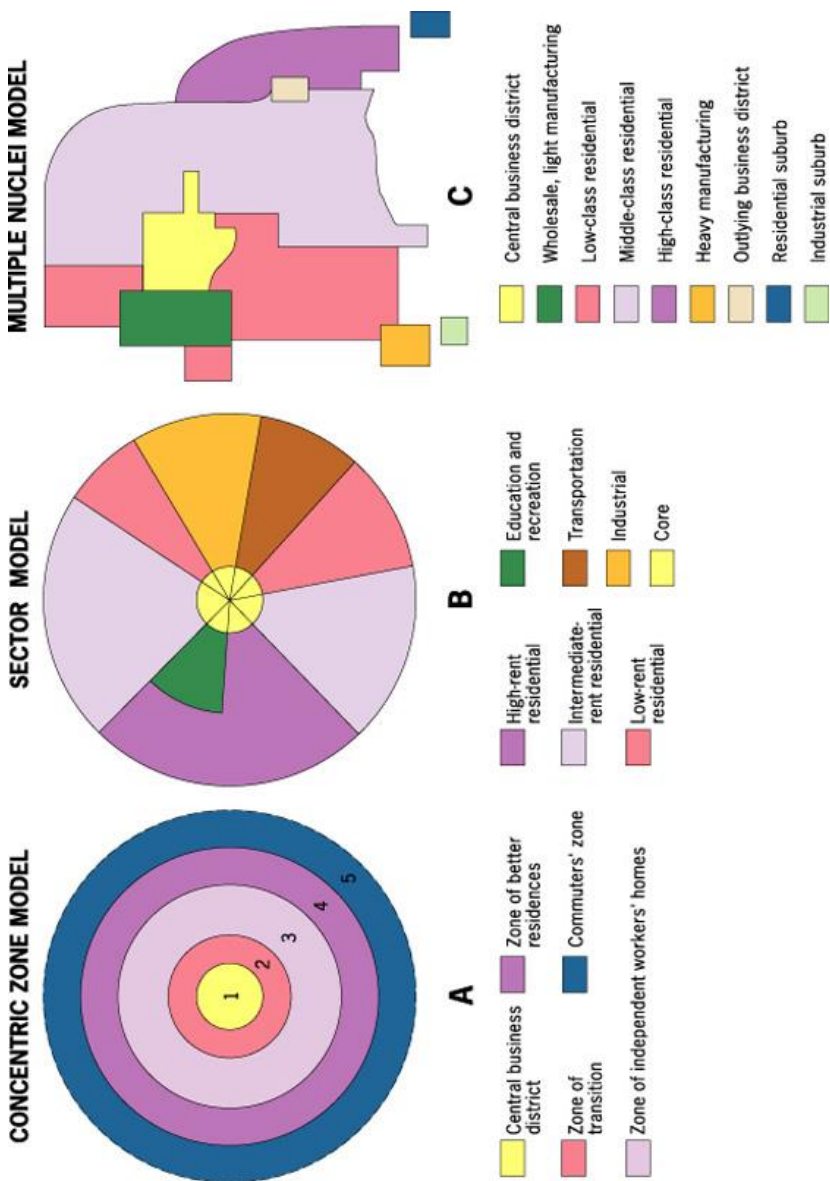
ПРОФІЛЬ ВУЛ. ГОРОДОЦЬКОЇ (ВІД ЧЕРЕВЦІ С. АННИ ДО ВУЛ. С. БАНДЕРИ)

Функціонально-територіальне зонування АРЛ

Приклади функціонального зонування території міста

ДЛЯ ПОДАТОК

Навчальне видання

Мирослав Іванович Білецький
Ірина Володимирівна Ванда
Любов Іванівна Котик

Методичні рекомендації до проходження економіко-географічного
розділу навчальної комплексної фізико-економіко-географічної практики
студентів географічного факультету:
навчальний посібник

Підготовлено до друку 10.11.2014, формат 60x84/16
Умовн. друк. арк. 3,8
Наклад 100 прим.

Львівський національний університет
імені Івана Фрака
вул. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000

СВІДОЦТВО
про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК № 3059 13.12.2007 р.